

Özel Eğitim Gündemi

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ VE YAZMA

BU SAYIDA

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ VE
YAZMA

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ:
KDY+KOHESD

FARK → ET

HABER

ARAŞTIRMA KÖŞESİ

KİTAP ÖNERİSİ

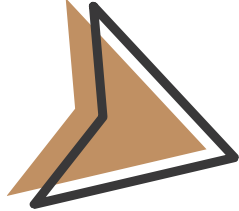
Özel öğrenme güçlüğü (ÖÖG) olan öğrencilerin sorun yaşadığı alanlardan biri de yazmadır. Yazma, birden fazla boyutu olan karmaşık bir beceridir. Bu nedenle hem tipik gelişim gösteren öğrenciler hem de ÖÖG olan öğrenciler bu beceride sorunlar yaşayabilmektedir. Söz konusu ÖÖG olan öğrenciler olduğunda bu sorunlar daha da belirginleşmektedir. ÖÖG olan öğrencilerin yazdıkları metinlerin kısa olduğu, yazma stratejilerini bilme ve kullanmada zorlandıkları bilinmektedir. Yazma çalışmalarında metinler sıklıkla okunabilirlik açısından incelenmektedir. Metinler okunabilirlik açısından incelendiğinde metinlerin nicel özellikleri olan harf, hece, kelime ve cümleler üzerinde durulmaktadır.

Bölüm başkanımız Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU danışmanlığında yürütülen doktora tezi kapsamında bölümümüz araştırma görevlisi Nefize ARACI, yazma stratejisi kullanarak ÖÖG olan ortaokul öğrencilerinin yazdıkları bilgilendirici metinlerdeki harf, hece, kelime, cümle sayısını arttırmayı hedeflemiştir. Aşağıda sırasıyla ÖÖG olan 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin strateji eğitimi öncesi ve sonrası metin örnekleri, tipik gelişim gösteren 6. sınıf öğrencilerinin metin örnekleri yer almaktadır. Öğrencilerin metinleri kelime, cümle, hece ve harf sayısı bakımından incelenmiştir.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERİN METİNLERİ (5. SINIF)

İstop kalabalık oynanırsa daha eğlenceli olur. Ebe olan kişi ortaya geçer.
Öbürleri ebenin ortasına durur. Ebe olan kişi bir arkadaşının adını söyler.

ÖNCE

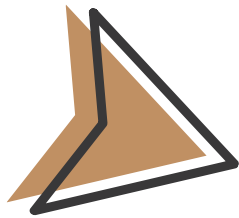

KELİME SAYISI: 22
CÜMLE SAYISI: 4
HECE SAYISI: 59
HARF SAYISI: 125

İSTOP

İstop oyunu ebelemece oyunlarımız arasında yer almaktadır. En az dört kişiyle oynanmaktadır ama daha fazla kişiyle oynanırsa daha eğlenceli olur. Araç gereç olarak bir topa ihtiyacımız vardır ama çok sert olmazsa daha iyi olur. Genelde açık alanlarda oynanır. Herkes daire olur. Ebeyi sayışarak belirleyebiliriz. Ebe ortaya geçer ve ebe topu havaya atıp birinin ismini söyler ve o kişi topu tutmaya çalışır. Topu tutamazsa herkes kaçar. İsmi söylenen kişi istop derse herkes hareketsiz kalır. O kişi topu tutarsa başka birinin adını söyler.

SONRA

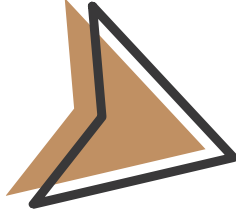
KELİME SAYISI: 82
CÜMLE SAYISI: 11
HECE SAYISI: 205
HARF SAYISI: 455

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÖĞRENCİLERİN METİNLERİ (6. SINIF)

KÖREBE

Körebe en az dört kişi ile oynanan bir oyundur. Ebe gönüllü bir şekilde ebe de olabilir ya da kendisi de seçilebilir. Ebenin gözleri bir kumaş parçası ya da herhangi bir şeyle bağlanır ve kendi etrafında döndürülür ya da kendisi döner. Ebe oyunculara dokunmaya çalışır. Ya da ebeyi şaşırtmak için ona dokunurlar. Ebenin dokunduğu kişi ebe olur ve yine aynı şeyleri yapar. Oyunun bir süresi yoktur. İstedığımız kadar oynayabileceğimiz bir oyundur.

ÖNCE

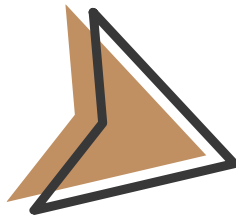

KELİME SAYISI: 71
CÜMLE SAYISI: 9
HECE SAYISI: 169
HARF SAYISI: 375

KÖREBE

Ebelemece oyunlarını sever misiniz? Seviyorsanız bu oyun size göre. Körebe en az beş kişi ile oynanan ebelemece oyunudur. Bu oyunu oynamadan önce bir ebe seçilmelidir ve ebenin gözü şal ya da bir bez parçası ile kapatılır. Ebe kendi etrafında döndürülür ve bundan sonra oyun başlar. Ebe döndürüldükten sonra oyuncuları yakalamaya çalışır. Ebenin dikkatini dağıtmak için ebeye seslenebilirsiniz ya da ona dokunabiliriz. Ebenin dokunduğu kişi ebe olur ve o da aynı şekilde diğerlerini yakalamaya çalışır. Hiç ebe olmayan kişiler oyunu kazanır. Ebe olan kişiler ise kaybeder. Bu oyunu oynarken hem reflekslerimizi geliştiririz hem de arkadaşlarımızla güzel vakit geçiririz.

SONRA

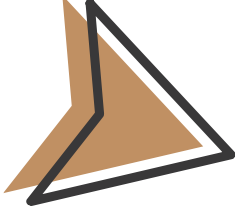

KELİME SAYISI: 98
CÜMLE SAYISI: 13
HECE SAYISI: 262
HARF SAYISI: 569

TİPİK AKRAN METİN ÖRNEKLERİ (6. SINIF)

İSTOP

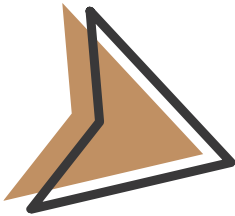
En az dört kişiyle oynanır ve arkadaşlarınızla bir çember oluşturmanız lazım ve bir topa ihtiyaç var.

KELİME SAYISI: 17
CÜMLE SAYISI: 3
HECE SAYISI: 37
HARF SAYISI: 90

İSTOP

En az dört kişi ile oynanır. Oyun için bir topa gerek vardır. Sayışma yaparak bir ebe belirlenir ve oyuncular daire şeklinde dururlar. Seçilen ebe ortaya geçer ve bir kişinin adını söyleyerek topu havaya atar. O kişi topu tutarsa bu sefer o bir isim söyleyerek atar. Eğer topu tutamazsa oyuncular kaçmaya başlar. Ebe de topu tutup istop der. O zaman bütün oyuncular durur. Ebe bir renk söyler ve oyuncular o rengi bulmaya çalışır. Eğer söylenen rengi bulup tutarlarsa tuttuğum bende kalsın derler. Ebe böyle yapan oyuncuları vuramaz ama eğer renk bulamazlarsa ebe onu vurur ve bu sefer o ebe olur. Ayrıca bu oyun reflekslerimizi ve renk bilgimizi geliştirir. Oyunu istediğimiz kadar uzun süre oynayabiliriz.

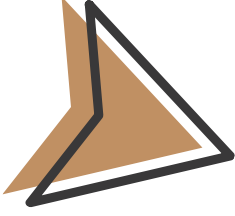

KELİME SAYISI: 114
CÜMLE SAYISI: 15
HECE SAYISI: 262
HARF SAYISI: 589

TİPİK AKRAN METİN ÖRNEKLERİ (6. SINIF)

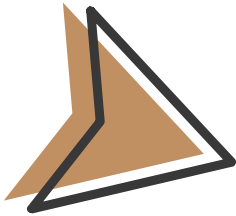
KÖREBE

Körebe en az dört kişiyle oynanır. Ebenin gözü bağlanır. Ebe biraz döndürülür ve etrafındakiler kaçır.

KELİME SAYISI: 16
CÜMLE SAYISI: 4
HECE SAYISI: 40
HARF SAYISI: 91

Körebe oyunu için gerekenler en az dört kişi ve ebenin gözünü bağlayabileceğimiz bir bez parçası gereklidir. Sayışarak ebe belirlenir. Gözleri bağlanır. Görüp görmediği kontrol edildikten sonra ebe kendi etrafında birkaç tur döndürülür ve oyun başlar. Oyuncular ebeyi şaşırtmak için çeşitli sesler çıkarabilir ya da ebeye dokunabilir. Ebe birini yakalayabilirse yakalanan kişi ebe olur. Oyun bu şekilde devam eder. Bu oyun sayesinde hem refleksler hem de tahmin özelliğimiz gelişir.

KELİME SAYISI: 68
CÜMLE SAYISI: 9
HECE SAYISI: 178
HARF SAYISI: 407

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ: KDY+KOHESD

İnsan sosyal bir varlıktır ve her çağda çeşitli yollarla iletişim kurmuştur. Bu iletişim yollarından bilinen en eski yol mağara duvarlarına çizilen figürlerdir. En eski yıllarda çizilen bu figürler, yazı ile kurulan iletişimin temelleri olarak kabul edilmiştir (Beard vd., 2009). Zamanla ve teknolojik gelişmelerle birlikte yazı, bugünkü kullandığımız şeklini almıştır. Yaşamın her alanında aktif olarak kullanılan yazma aynı zamanda dört temel dil becerisinden birisidir. Bireylerin yazıyı bilinçli olarak kullanmaları ise ilkökul yıllarında başlar (Göçer, 2014). Henüz çocukluk çağında olan bireyler ilkökul eğitiminin ilk yıllarında yazma eğitimi ile karşılaşır. Bu yıllardan itibaren yazma becerisine sıklıkla ihtiyaç duyarlar. Araştırmalar herhangi bir öğrencinin bir okul gününün ortalama %30-%60'lık zaman diliminde iyi bir yazma becerisine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir (McHale ve Cermak, 1992). Ödev yapma, not tutma, kompozisyon yazma, günlük yazma, ikna edici yazma, bilgilendirici yazma ya da öyküleyici yazma gibi yazma görevleri ile karşı karşıya kalırlar. Özellikle ilkökulda öğrencilerin öğrendikleri ilk yazma türlerinden birisi öykü yazmadır. Öykü yazma becerisi, ilkökul çağı çocuklarının dil gelişimi, hayal gücü, yazılı ifade yeteneği ve bilişsel becerilerinin gelişimi için son derece önemlidir.

DİNLEME

OKUMA

YAZMA

KONUŞMA

Bir okul gününün
ortalama
%30-%60'lık zaman
diliminde iyi bir
yazma becerisine
ihtiyaç duymak...

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ: KDY+KOHESD

Öykü Yazma Becerisinin Önemi

Öykü yazma becerisi çocukların dil becerilerini geliştirir. Yazılı bir metin oluştururken doğru kelime seçimi, cümle yapısı ve dil bilgisi kurallarına dikkat etme gibi becerileri kazandırır. Bu da yazılı ve sözlü iletişim yeteneklerini güçlendirir. Ayrıca, öykü yazmak, çocukların hayal gücünü ve yaratıcılıklarını geliştirir. Kendi öykülerini oluştururken karakterler, olaylar ve mekânlar hakkında düşünme ve bu öğeleri bir araya getirme becerisi kazanırlar. Bu da onların problem çözme yeteneklerini ve bilişsel esnekliklerini artırır. Çocuklar öykü yazarken aynı zamanda duygularını ifade etme becerilerini de geliştirir. Kendi duygularını ve düşüncelerini yazarak ifade etmeyi öğrenirler. Bu da duygusal zekâlarını güçlendirir ve duygusal deneyimlerini daha sağlıklı bir şekilde işleme yeteneği kazandırır.

Öykü yazma becerisinin öğrencilere kazandırdığı diğer bir beceri planlama ve organizasyondur. Bir öyküyü baştan sona yazabilmek için olayları sıraya koyma, karakterlerin gelişimini düşünme ve akışı oluşturma gerekliliği bulunmaktadır. Bu da çocuklara düzenli düşünme ve yazma alışkanlıkları kazandırır. Son olarak, öykü yazma becerisi, öğrencilerin öz saygılarına da katkı sağlamaktadır. Kendi yazdıkları öyküleri gördüklerinde, başkalarının da onların yaratıcı yeteneklerini takdir etmelerini gözlemleyebilirler. Bu da öz saygılarını artırır ve öğrenme sürecine olan motivasyonlarını destekler. Tüm bu nedenlerle, ilkokul çocukları için öykü yazma becerisi sadece dil ve iletişim becerilerini değil, aynı zamanda genel bilişsel ve duygusal gelişimlerini destekleyen kritik bir beceridir. Bu beceriyi geliştirmek, onların okul başarısı ve kişisel gelişimi için önemli bir adım olabilir.

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ: KDY+KOHESD

Öykü Yazma Becerisinin Önemi

Öykü yazma becerisi yazmanın bir boyutunu temsil etmektedir fakat katkı sağladığı diğer alt becerilerle birlikte genel yazma yetkinliğine de önemli katkılar sağlamaktadır. Bu beceride iyi bir performans göstermek genel yazma başarısını da katkı sağlayacaktır. Yazma becerisinin akademik ve sosyal yaşam için önemi düşünüldüğünde bu becerinin geliştirilmesi bir gereklilik haline gelmektedir fakat yazma becerisi oldukça karmaşık bir beceridir (Troia ve Graham, 2003). Hatta yazma becerisinin okuma becerisinden bile karmaşık bir beceri olduğu belirtilmektedir (Berninger ve Winn, 2006). Becerinin karmaşık oluşu çocukların zaman zaman bu beceriyi sergilemede zorluklar yaşamalarına neden olmaktadır (Harris vd., 2008). Özellikle özel gereksinimli bireyler yazmada tipik gelişim gösteren akranlarından daha fazla zorluk yaşamaktadır. Bu sebeple ilkokul yıllarından itibaren ödev yapma, not tutma, kendini yazı ile ifade etme, ikna edici, öyküleyici ya da bilgilendirici türde metin yazma gibi yazma görevlerinde başarısızlıklar yaşamaktadırlar. Özellikle yazılı sınavlarda düşük notlar aldıkları için genel akademik başarıları olumsuz etkilenmekte ve yazmaya karşı olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olmaktadır (Okur ve Açıkgöz, 2021). Yaşanması olası bu olumsuzlukların önlenmesi için özel gereksinimli bireylere özel geliştirilmiş stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu stratejilerden birisi **KDY+KOHESD (Konu seç, Düzenle, Yaz ve kontrol et + Karakter, Ortam, Hedef, Eylem, Sonuç, Durum)** stratejisidir. KDY+KOHESD stratejisi genel yazma becerisinin geliştirilmesinde kritik rolü olan öykü yazma becerisinin geliştirilmesinde kullanılan bir stratejidir.

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ: KDY+KOHESD

KDY+KOHESD Stratejisi ve Uygulanışı

Tüm bireyler günlük yaşamında küçük ya da büyük çeşitli problemler, olaylar ya da durumlarla karşılaşır. Bu problemlerin ya da olayların merkezinde yer alan bireyler çeşitli yollarla/yöntemlerle bu problemi çözmeye çalışır. Problemin çözümünden sonra ya da olayın sonunda bazı sonuçlar ya da getiriler elde eder ve yeni bir problem, olay ya da durum başlar. Bu döngü yaşam boyu devam eder. Aslında öyküler de böyledir. Her öykünün bir kahramanı, bir olayı, bir amacı ve bu amaca giden yolda yapılması gereken bazı eylemleri ve sonuçları vardır. Öyküler genelde olaylar üzerinden bir ders verme amacı taşır. Kahramanların karşılaştıkları bazı olaylar ya da problemler, bu problemleri çözmek için yapılanlar, yapılanların sonuçları, kahramanın hissettikleri ve bu durumdan çıkardığı dersler okuyucuyu adım adım öykünün verdiği mesaja götürür. Kahraman, ortam, olay, eylemler, sonuç, duygular/hisler bu öğelerden birisi eksik olursa öykünün mesajı etkili bir şekilde okuyucuya iletilemez. Benzer şekilde günlük yaşamda karşılaştığımız olayları ya da durumları sözlü olarak anlatırken de benzer öğeleri ve akışı kullanırız. İyi bir öykünün de bahsedilen şekilde bazı öğeleri içermesi ve bu öğelerin yazılı anlatımda da mantıklı bir sırayla organize edilmesi gerekir. Özel gereksinimli bireyler bir olayı sözlü anlatırken genelde olması gereken sırada anlatmada güçlükler yaşar. Yazılı anlatımın içerdiği farklı bilişsel ve motor süreçler bunu daha zor bir hale getirir. KDY+KOHESD stratejisi tamda bunu telafi etmek için geliştirilmiş ve etkililiği kanıtlanmış bir stratejidir.

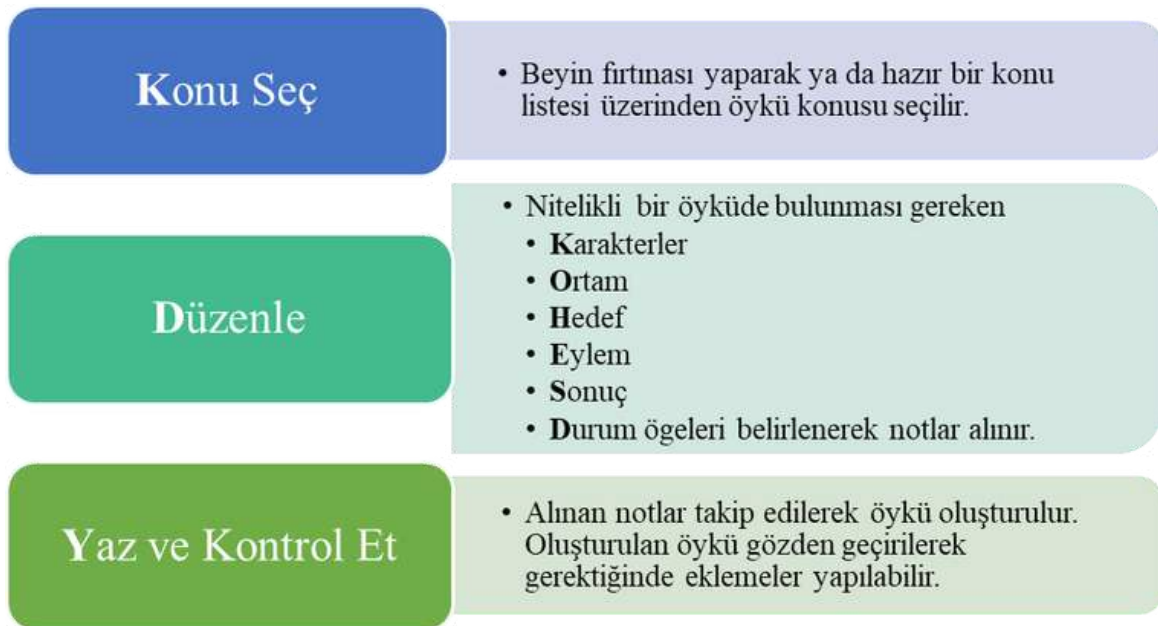
KDY + KOHESD stratejisi öğrencilerin bir öyküde olması gereken detaylar hakkında düşünerek bu doğrultuda bir yazma planı geliştirmelerine yardımcı olmak üzere hazırlanmıştır (Öğülmüş ve Melekoğlu, 2021). Strateji temel olarak öykü yazımı sırasında karakter, ortam, hedef durum gibi öykü temel öğelerini hatırlatan ve öğrencilerin bu öğeleri öykü içerisinde etkili bir biçimde organize etmelerini sağlayan bir stratejidir.

KDY + KOHESD

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ: KDY+KOHESD

Konuk Yazar

Stratejinin her bir harfi organize süreci için hatırlatıcı ipucu niteliği taşımaktadır. Stratejinin **KDY (Konu seç, Düzenle, Yaz ve kontrol et)** kısmı daha çok öyküyü organize etmeyi ve bu şekilde yazılan öykünün kontrol edilerek öz değerlendirme yapılmasını temel almaktadır. **Konu Seç** adımında öğrenciler beyin fırtınası yaparak bir konu havuzu oluşturabilir ve öykü yazacağı konuyu bu havuzdan seçebilmektedir. Konu havuzu öğretmen/öğretmen tarafından önceden oluşturularak da sunulabilmektedir. İlk adım tamamlandıktan sonra stratejinin ikinci Adımı olan **Düzenle** adımına geçilmektedir. **Düzenle** adımında öğrenciler KOHESD hatırlatıcısı materyallerini kullanarak seçtikleri konuya yönelik öykü öğelerini oluşturmaktadırlar. **KOHESD (Karakter, Ortam, Hedef, Eylem, Sonuç, Durum)** kısmı ise nitelikli bir öyküde bulunması gereken öğelerin hatırlanmasını temel almaktadır. Karakter basamağında ana karakter belirlendikten sonra ana karaktere bir isim verilmektedir. Bu basamakta ayrıca ana karakterin nasıl bir kişiliğe sahip olacağına karar verilmektedir. Varsa yardımcı karakterler hakkında düşünülmektedir. Ortam basamağında öyküyle ilgili “Ne zaman? Günün hangi saati? Hangi dönem? Hangi zaman aralığı? Nerede? Hangi mekânda?” gibi sorulara yanıt aranmaktadır. Hedef basamağı ana karakterin gerçekleştirmeye çalıştığı şeydir. Eylem ise ana karakterin eylemleri ve öyküde geçen olaylara karşılık gelmektedir. Sonuç ise ana karaktere ve yardımcı karaktere öykünün sonunda ne olduğunu. Bu bölümde ayrıca ana karakterin hedefini gerçekleştirip gerçekleştirmediği sorularına yanıt aranmaktadır. Son basamak olan durumda ise öykünün sonunda ana karakterin kendini nasıl hissettiği ortaya konulmaktadır. KOHESD kısmı sayesinde öğrenciler herhangi bir öykü ögesini ihmal etmeksizin nitelikli bir öykü yazabilmektedir. Üçüncü ve son adım **Yaz ve Kontrol Et** aşamasıdır. Stratejinin bu adımında alınan notlar planlandığı biçimde metin halinde yazılır ardından yazılan metin kontrol edilerek öykü akışına ilişkin düzenlemeler yapılabilmektedir. Öyküye son hali verildikten sonra öğrenciler kendilerinin ya da birbirlerinin yazdıkları öyküleri kontrol ederek öykü öğelerine göre değerlendirmeler yapılabilmektedir. Stratejinin genel anlamda uygulanış şeması ve içerdiği ipuçları Şekil 1’de gösterilmektedir.

ŞEKİL 1. KDY+KOHESD STRATEJİ ADIMLARI VE İPUCU SİSTEMİ

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ: KDY+KOHESD

Stratejinin temel amacı öğrenciye bu adımları ve hatırlatıcı ipuçlarını kullanarak iyi bir öykü yazmalarını sağlamaktır. Aşağıda öğrenciden beklenen iyi bir öykü örneği “KOHESD” öğeleriyle birlikte sunulmuştur:

DOSTLUK

Kış gelmişti. Kar yağıyordu. Okullar tatildi. Kerem evdeydi. Odasında oynuyordu. Camda tıkırtı duydu. Döndü baktı. Balkona kuş konmuştu. Kerem kuşu düşündü. Annesinin yanına gitti. Kuşu gösterdi. “Kuş aç mı acaba? Yemek versem yer mi?,” dedi. Annesi “Deneyelim..” dedi. Mutfağa gittiler. Buğday aldılar. Balkona geldiler. Yavaş yavaş açtılar. Buğdayı kenara serptiler. Kapıyı kapadılar. Kuş önce korktu. Diğer balkona uçtu. Buğdayı gördü. Tekrar balkona kondu. Birkaç buğday yedi. Uçtu gitti. Az sonra geri geldi. Arkadaşlarını getirmişti. Birlikte yediler. Kerem çok mutlu oldu ve dostluğu anladı. Arkadaşlık çok değerliydi. Kuş tek başına yiyebilirdi. Ancak arkadaşları açtı. Birlikte paylaşmışlardı. Kerem kuşları aç bırakmadı. Bütün kış onları besledi.

KOHESD Öğeleri	
 Karakter	 Ortam
 Hedef	 Eylem
 Sonuç	 Durum

BİR ÖYKÜ YAZMA STRATEJİSİ: KDY+KOHESD

KAYNAKÇA

- *Beard, R., Riley, J., Myhill, D., & Nystrand, M. (2009). *The SAGE handbook of writing development*. Sage Publications.
- *Berninger, V., & Winn, W. (2006). Implications of advancements in brain research and technology for writing development, writing instruction, and educational evolution. C. MacArthur, S. Graham, & J. Fitzgerald (Ed.), *Handbook of writing research* in (pp. 96 –114). Guilford.
- *Göçer, A. (2014). *Etkinlik Temelli İlkokuma ve Yazma Öğretimi*. Pegem Akademi.
- *Harris, K. R., Graham, S., Mason, L. H. & Friedlander, B. (2008). *Powerful writing strategies for all students*. Brookes.
- *McHale, K. & Cermak, S. A. (1992). Fine motor activities in elementary school: preliminary findings and provisional implications for children with fine motor problems. *American Journal of Occupational Therapy*, 46 (10), 898-903.
- *Okur M. & Açıkgöz M. H. (2021b). Yazma güçlüğü türleri ve yazmanın bileşenleri. M. A. Melekoğlu ve K. Öğülmüş (Ed.), *Disgrafi – Yazma güçlüğü: Tanılama ve müdahale içinde* (ss. 61-77). Eğiten Kitap.
- *Ögulmus, K., & Melekoglu, M. A. (2021). The impact of POW+ C-SPACE strategy on story writing skills of turkish students with specific learning disabilities. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 16(1), 287-305.
- *Troia, G. A. & Graham, S. (2003). The consultant's corner: "Effective writing instruction across the grades: What every educational consultant should know". *Journal Of Educational And Psychological Consultation*, 14(1), 75-89.

DOÇ. DR. KÜRŞAT ÖĞÜLMÜŞ
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ

SINIRLA

Ebeveynler tarafından oyun
oynama süresi

sınırlanmayan çocuklarda
dijital oyun bağımlılığı ve
saldırganlık düzeylerinin
yüksek olduğunu biliyor
muydunuz?

ANLATIYORSAY

HABERLER

Bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Esra ORUM ÇATTIK'ın yürütücülüğünü yaptığı “Özel Eğitim Öğretmeni Adaylarına Öğretim Materyali Tasarlama da Web 2.0 Araçlarının Kullanımı Eğitimi” adlı proje, TÜBİTAK-BİDEB 2237-A Bilimsel Eğitim Etkinliklerini Destekleme Programı kapsamında desteklenmeye layık bulunmuştur. Değerli hocamızı tebrik eder, çalışmalarında başarılar dileriz.

HABERLER

Bölümümüz araştırma görevlileri Dr. Turgut BAHÇALI, Dr. Tüncay TUTUK, Esra AKIN, Erman KAYIŞDAĞ, Nefize ARACI, Asuman SAĞLAM AK ve Osman YAŞAR yoğun geçen ders kayıt işlemlerini başarıyla tamamlamışlardır. Emekleri için hocalarımıza teşekkür ederiz. Yeni dönemde başarılar dileriz...

HABERLER

19-20-26-27 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilen azami süre sonu ek sınavlarında görev alan bölümümüz araştırma görevlilerinden Erman KAYIŞDAĞ, Esra AKIN, Nefize ARACI, Asuman SAĞLAM AK ve Osman YAŞAR'a emekleri için çok teşekkür ederiz.

Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerin Yazılı Ürünlerinin Okunabilirlik ve Okunaklılık Açısından İncelenmesi

Dr. Öğrt. Üyesi Mustafa Ceylan
Artvin Çoruh Üniversitesi - Türkiye
ORCID: 0000-0003-1922-0161
mceylan@artvin.edu.tr

Özet

Özel Öğrenme güçlüğü, okul çağındaki çocuklarda en sık görülen yetersizlik türüdür. Özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin yazılı anlatımlarında bir takım problemler vardır, bu problemlerden bazıları yazılan ürünlerin okunaklı olmaması ve okuyucular tarafından okunamamasıdır. Bu çalışmada özel öğrenme güçlüğü olan ve olmayan dördüncü, altıncı ve sekizinci sınıf öğrencilerinin yazdığı öykülerin okunabilirliği ve okunaklılığı hem karşılaştırmalı hem de gelişimsel olarak incelenmiştir. Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı betimsel model ile yürütülmüştür. Katılımcılar 22 dördüncü sınıf, 34 altıncı sınıf ve 32 sekizinci sınıfa devam eden özel öğrenme güçlüğü olan ve tipik gelişim gösteren öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmada Ateşman, Çetinkaya ve Bezirci ve Yılmaz tarafından Türkçenin dil özellikleri dikkate alınarak geliştirilen okunabilirlik formülleri ve çok boyutlu okunabilirlik ölçeği kullanılmıştır. Okunaklılık bulgularına bakıldığında, tüm sınıf düzeylerinde özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin, özel öğrenme güçlüğü olmayan akranlarına göre daha az okunaklı öykü yazdıkları ve her iki grupta da sınıf düzeyinin ilerlemesinin okunaklılığı anlamlı düzeyde olmasa da farklılaştığı görülmektedir. Okunabilirlik bulguları incelendiğinde sadece Bezirci ve Yılmaz formülüne göre yapılan hesaplamalarda tüm sınıf düzeylerinde özel öğrenme-güçlüğü olmayan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin yazdıkları öykülerin sınıf düzeyine göre okunabilirliği incelendiğinde sadece Bezirci ve Yılmaz formülüne göre farklılaşma olduğu, özel öğrenme güçlüğü olmayan öğrencilerin yazdığı öykülerin ise tüm okunabilirlik formüllerine göre sınıf düzeyine bağlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Okunabilirlik düzeylerinin kullanılan formüle göre değişmesi Türkiye’de ortak bir formülün olmadığını göstermektedir. Elde edilen bulgular alan yazın çerçevesinde tartışılmış ve çalışma bulgularından yola çıkılarak uygulamalara ve araştırmalara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, Özel öğrenme güçlüğü, Okunabilirlik, Okunaklılık, Yazılı anlatım

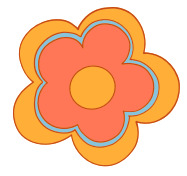
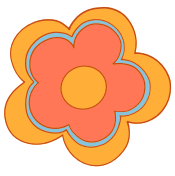
E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi

Cilt: 14, No: 2, ss. 141-155

Araştırma Makalesi

Gönderim: 2022-12-04
Kabul: 2023-03-13

Özel öğrenme güçlüğü (ÖÖG) olan öğrenciler yazmanın yazılı anlatım boyutunda ciddi güçlükler yaşayabilmektedir. Örneğin, bazı öğrencilerin yazılarının okunaklı olmaması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu çalışmada da ÖÖG olan ve olmayan 4., 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazdığı öykülerin okunabilirliği ve okunaklılığı hem karşılaştırmalı hem de gelişimsel olarak incelenmiştir. Çalışmada Ateşman, Çetinkaya ve Bezirci ve Yılmaz tarafından Türkçenin dil özellikleri dikkate alınarak geliştirilen okunabilirlik formülleri ve çok boyutlu okunabilirlik ölçeği kullanılmıştır. Okunaklılık bulgularına bakıldığında, tüm sınıf düzeylerinde ÖÖG olan öğrencilerin ÖÖG olmayan akranlarına göre daha az okunaklı öykü yazdıkları görülmüştür. ÖÖG olan öğrencilerin yazılı ürünleri okunaklı değil, tipik gelişim gösteren öğrencilerin yazılı ürünleri ise orta düzeyde okunaklı olarak nitelendirilmektedir. Okunabilirlik düzeyi bulguları incelendiğinde ise kullanılan formüle değiştiği görülmüştür. Bu durum ülkemizde ortak bir formülün olmadığını göstermektedir.

Research Article / Araştırma Makalesi

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2023, 23(3), 1583-1599-. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2023.-1231691>

Özel Öğrenme Güçlüğü Olan ve Olmayan Ortaokul Öğrencilerinin Akıcı Okuma ve Okuduğunu Anlama Performanslarının İncelenmesi*

Investigation of Reading Fluency and Reading Comprehension Performances of Middle School Students with and without Specific Learning Disabilities

Nefize ARACI¹, Macid Ayhan MELEKOĞLU²

Geliş Tarihi (Received): 09.01.2023 Kabul Tarihi (Accepted): 13.09.2023 Yayın Tarihi (Published): 24.09.2023

Öz: Bu çalışmada, özel öğrenme güçlüğü (ÖÖG) olan ve olmayan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerindeki performanslarının yanı sıra genel okuma performanslarının karşılaştırılarak okuduğunu anlama becerileri ile akıcı okuma becerileri arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmaktadır. Tarama yöntemi ve ilişkisel yöntemin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu Eskişehir ili merkez ilçelerinde bulunan resmî ortaokullarda eğitimlerini sürdüren ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş olan 86 ÖÖG olan ve olmayan öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sesli Okuma Becerisi ve Okuduğunu Anlama Testi-II (SOBAT®-II) kullanılmıştır. Öğrencilerin okuma performanslarının karşılaştırılmasında parametrik testlerden Bağımsız Örneklem t Testi kullanılırken okuduğunu anlama becerileri ile akıcı okuma becerileri arasındaki ilişkinin araştırılmasında Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ÖÖG olan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma, okuduğunu anlama ve genel okuma performanslarının ÖÖG olmayan akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşük olduğu ve ÖÖG olan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma ve okuduğunu anlama performansları arasında yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. ÖÖG olmayan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma ve okuduğunu anlama performansları arasında orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. ÖÖG olan ortaokul öğrencileri için hazırlanacak akıcı okuma odaklı eğitsel müdahale programları, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini de destekleyerek akademik performanslarının geliştirilmesine katkı sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Özel öğrenme güçlüğü, okuma hızı, doğru okuma, akıcı okuma, okuduğunu anlama

Bölüm başkanımız Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU ve Araş. Gör. Nefize ARACI'nın yazarı olduğu çalışmada, özel öğrenme güçlüğü (ÖÖG) olan ve olmayan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerindeki performanslarının yanı sıra genel okuma performanslarının karşılaştırılarak okuduğunu anlama becerileri ile akıcı okuma becerileri arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmaktadır. Tarama yöntemi ve ilişkisel yöntemin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu Eskişehir ili merkez ilçelerinde bulunan resmî ortaokullarda eğitimlerini sürdüren ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş olan 86 ÖÖG olan ve olmayan öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sesli Okuma Becerisi ve Okuduğunu Anlama Testi-II (SOBAT®-II) kullanılmıştır. Öğrencilerin okuma performanslarının karşılaştırılmasında parametrik testlerden Bağımsız Örneklem t Testi kullanılırken okuduğunu anlama becerileri ile akıcı okuma becerileri arasındaki ilişkinin araştırılmasında Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ÖÖG olan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma, okuduğunu anlama ve genel okuma performanslarının ÖÖG olmayan akranlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşük olduğu ve ÖÖG olan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma ve okuduğunu anlama performansları arasında yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. ÖÖG olmayan ortaokul öğrencilerinin akıcı okuma ve okuduğunu anlama performansları arasında orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. ÖÖG olan ortaokul öğrencileri için hazırlanacak akıcı okuma odaklı eğitsel müdahale programları, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini de destekleyerek akademik performanslarının geliştirilmesine katkı sağlayabilecektir

KİTAP ÖNERİSİ

Bölüm başkanımız Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU ve Doç. Dr. Kürşat ÖĞÜLMÜŞ'ün editörlüğünü yaptığı "Disgrafi-Yazma Güçlüğü: Tanılama ve Müdahale" isimli kitap 2021 yılında yayımlanmıştır. Özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin günlük yaşadığı üç temel alandan biri olan yazma hakkında ayrıntılı bilgilerin yer aldığı kitap 14 bölümden oluşmaktadır.

Yazma becerisi temel olarak mekanik ve içerik olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Her iki boyuta yönelik teorik bilgilerin yanı sıra çeşitli stratejiler, uyarlamalar ve vaka örnekleriyle teorik kısmın uygulamaya yansımaları da ele alınarak kitap zenginleştirilmiştir. Konuya ilgi duyan lisans ve lisansüstü öğrenciler, öğretmenler ve aileler için yararlı olabilecek bir kaynaktır.

TEŞEKKÜR

KONUK YAZAR

Doç. Dr. Kürşat ÖĞÜLMÜŞ

ÖÖG EKİBİ

Prof. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU

Araş. Gör. Nefize ARACI

Araş. Gör. Esra AKIN

Araş. Gör. Asuman SAĞLAM AK

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Özel Eğitim Bölümü
Meşelik Kampüsü
Büyükdere Mah. 26040
Eskişehir/TÜRKİYE